

Π Υ Ρ Ε Ο Ε

ΒΟΡΕΙΟΥ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΑ: Βερανζέρου 4. Τηλ. 3639.095-3629.769

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

ΑΘΗΝΑΙ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1979

ΕΤΟΣ Ζ'. ΠΕΡ. Β'. ΑΡ. ΦΥΛ. 44 (80). ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΧ. 10

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΥΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Διευθυντής Συντάξεως ΣΠΥΡ. ΔΑΠΕΡΓΟΛΑΣ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΣΤΗΝ ΣΥΓΧΡΟΝΗ εποχή μας διαμορφώνεται διάφορο πνεύμα σε ό,τι αφορά την παραδοσιακή διακρατική πολιτική. Αμβλύνονται τα στεγανά σε ό,τι αφορά τα εθνικά κρατικά σύνορα και τα πολιτικοκοινωνικά συστήματα διοικήσεως. Αυτήν την πραγματικότητα έχουν συνειδητοποιήσει όλα σχεδόν τα κράτη και προσαρμόζουν ανάλογα την πολιτική τους.

Απόρροια αυτής της πραγματικότητας είναι και το πρωτοποριακό άνοιγμα της ελληνικής πολιτικής προς τις «Ανατολικές» χώρες, αρχίζοντας από τις μεγάλες δυνάμεις Κίνα και Ρωσία και φτάνοντας στις πιο κοντινές Τσεχοσλοβακία, Ουγγαρία, Ρουμανία, Βουλγαρία, καθώς και με την πιο φιλελεύθερη Γιουγκοσλαβία.

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ, σε ό,τι αφορά την αποκατάσταση φιλικών σχέσεων με την Βουλγαρία, πρέπει να υπομνησθεί ότι με την χώρα αυτή η Ελλάδα στο παρελθόν θρέθηκε σε αιματηρές διαμάχες και αντιθέσεις. Και όμως, για χάρη της σύγχρονης πραγματικότητας και για το άμοιβαίο συμφέρον παραμερίστηκαν οι παλιές έχθρες και οι πικρές ανάμνησεις του παρελθόντος, ίσως και μερικές παραφωνίες στην επίσημη πολιτική των δύο κρατών και σιγά-σιγά διακανονίζονται οι ένδεχόμενες διαφορές με πνεύμα άμοιβαίας κατανόησης και με στόχο το κοινό συμφέρον και την ειρηνική συμβίωση των δύο γειτονικών λαών.

Η ΑΛΒΑΝΙΑ εμφανίζει εξάίρεση σ' αυτήν την σύγχρονη διεθνή πολιτική.

Σ' ΑΥΤΗΝ την χώρα καλλιεργείται ή μισαλλοδοξία και ο σωθινισμός, με συνθήματα που από καιρό θεωρούνται ξεπερασμένα. Θα μπορούσε να λεχθεί ότι η πολιτική που ακολουθεί η Αλβανία σήμερα, μέσα στην διεθνή οικογένεια, είναι «κομμένη και ραμμένη» στα μέτρα των Ιθυνόντων την χώρα αυτή και προσαρμοσμένη χρονικά στον χρόνο της ζωής και της δραστηριότητάς τους.

ΑΛΛΑ, ανεξάρτητα από την έγκεντρική και δυσανάλογη προς την έκταση και την δύναμή της ή σημερινή πολιτική της Αλβανίας, που θα μας ενδιέφερε μόνο υπό την έννοια του ενδιαφέροντός μας για την τύχη του συγγενή αλβανικού λαού στον χώρο της Βαλκανικής, το ιδιαίτερο ενδιαφέρον μας εντοπίζεται στους πολυάριθμους όμογενείς, που ζουν στην χώρα αυτή και που υφίστανται τις συνέπειες αυτής της ιδιόρρυθμης πολιτικής.

ΣΕ ΜΙΑ ΕΠΟΧΗ, που όλα τα κράτη, που διαμόρφωσαν τα διοικητικά συστήματα με πολιτικοκοινωνικές αρχές που απορρέουν από τις ίδιες πηγές από τις οποίες και η σημερινή Αλβανία διαμόρφωσε το διοικητικό της σύστημα, όλα αυτά τα κράτη που, στο τέλος της γραφής, υπήρξαν οι διδάσκαλοι της σημερινής πολιτικής ηγεσίας της Αλβανίας, από καιρό έχουν απομακρυνθεί από την μονοιθιότητα της διοικήσεως και από τον απομονωτισμό. Για το δικό τους συμφέρον έχουν καθι-

ερώσει διάλογο με εκπροσώπους κρατών με αντίθετες πολιτικοκοινωνικές δοξασίες και έχουν ανοίξει τα σύνορά τους σε άμοιβαίες επισκέψεις γνωριμίας των λαών.

ΜΟΝΟΝ ΟΙ ΗΓΕΤΕΣ της Αλβανίας έχουν καταστήσει την χώρα τους απροσπέλαστο φρούριο. Για την ώρα, μόνο μερικά φολκλорικά συγκροτήματα πηγαίνουν και έρχονται και μερικές ανταλλαγές επισκέψεων κρατικών παραγόντων που διαπραγματεύονται και υπογράφουν συμφωνίες οικονομικής φύσεως.

ΟΛΑ ΑΥΤΑ μπορεί να είναι καλά εάν μιλά αρχή. Αλλά, απέχουν πολύ από την δεοντολογία εκείνη που υπαγορεύει ή σύγχρονη πραγματικότητα. Και η αρχή που έγινε τραβάει σε μακρός.

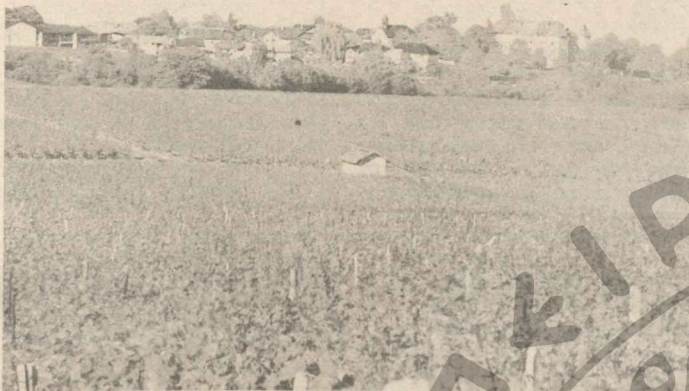
ΑΠΟ ΚΑΙΡΟ έπρεπε να είχαν αναγνωρισθεί τα ανθρώπινα και εθνικά δικαιώματα των Βορειοηπειρωτών και έμπρακτα να είχαν δοθεί σ' αυτούς οι αντίστοιχες ελευθερίες.

ΕΠΡΕΠΕ, πρώτ' απ' όλα, να είχε παραχωρηθεί από τους Αλβανούς το δικαίωμα της ελεύθερης επικοινωνίας με τους δικούς τους. Ας μη λησμονείται η αλήθεια, ότι το ρεύμα του ποταμού δεν γυρίζει πίσω.

Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ, άργα - γρήγορα, θα αποκατασταθεί, γιατί αυτό αποτελεί μια από τις βασικές ανάγκες του ανθρώπου. Κάθε κατεστέρηση συσσωρεύει πίκρα και αγανάκτηση, πράγμα που δεν ωφελεί τις καλές, φιλικές σχέσεις των δύο γειτονικών λαών.

ΑΠ' ΤΗ ΖΩΗ

Ο παπα-Σταύρος

σε σύντομα την ιδιόρρυθμη και «συνωμοτική» λειτουργία, μοίρασε στους πιστούς για αντίδωρο λίγο εύλογημένο ψωμί και λίγα κλωνάρια βασιλικό, που είχε φέρει από το σπίτι του, για να διατηρηθεί το έθιμο. Ανάλαξαν εύχες, ευχήθηκαν ιδιαίτερα στον παπά Σταύρο τα «χρόνια πολλά» για τη γιορτή του και γύρισαν στο χωριό από διάφορα μονοπάτια ό καθένας, για να μη γίνει αντιληπτή η «παρανομία».

Τήν ίδια μέρα έπρεπε να ταφεί το λείψανο του μπάμπη Λάμπρου, που είχε πεθάνει την προηγούμενη. Τόν παπά Σταύρο τόν απασχολούσε και τόν προβλημάτιζε το θέμα. Ο μπάμπης Λάμπρος ήταν ένας παλιός νοικοκύρης και πλούσιος του χωριού. Ήταν έχθρος του ιταλικού φασισμού κι όταν οι Ιταλοί κήρυξαν τόν πόλεμο κατά της Ελλάδος, ο μπάμπης Λάμπρος ήταν από τους πρώτους που συνελήφθησαν και κλείστηκε σε στρατόπεδο συγκεντρώσεως. Μόλις, αργότερα απελευθερώθηκε, ο μπάμπης Λάμπρος εντά-

χθηκε στην Αντίσταση και σαν αρχηγός αντάρτικης ομάδας πολέμησε παλληκαρίσια τόν στρατό κατοχής. Μετά την αποχώρηση των ναζιστών Γερμανών, τό καθεστώς που εγκαταστάθηκε στον τόπο του πρόσφερε στον μπάμπη Λάμπρο ηγετικές θέσεις στον κρατικό μηχανισμό. Ο μπάμπης Λάμπρος όμως δεν ήταν απ' αυτούς που συμβιβάζονται. Γρήγορα διαπίστωσε πως οι υποσχέσεις που μέ άπλοχεριά δίνονταν στον καιρό της κατοχής, δεν κρατήθηκαν. Οι άγώνες και οι θυσίες των αγωνιστών όχι μόνο δεν αξιοποιήθηκαν, αλλά προδόθηκαν και αμαυρώθηκαν από εκείνους που είχαν σαν σκοπό μοναδικό την εξουσία. Έτσι, μπάμπης Λάμπρος γρήγορα ήλθε σε άνοιχτη σύγκρουση με την ηγεσία του καθεστώτος, προβάλλοντας τά άπλά επιχειρήματα: πολεμήσαμε για να ζούμε ελεύθεροι κι όχι να αλλάζουμε αφέντη. Πολεμήσαμε την αυθαιρεσία των λίγων και τόν δογματισμό, όχι για να τ' αντικαταστήσουμε με άλλες κλίκες στήσουμε με τόν μονοιθικό δογματισμό του κόμματος, τόν αποουδήποτε κόμματος...

Αυτά δεν τά σήκωνε τό νέο

καθεστώς και μέσα σε λίγο καιρό ο μπάμπης Λάμπρος έπεσε στην δυσμένεια. Στή συνέχεια κατηγορήθηκε σαν «έχθρος του λαού» και από υποβιβασμό σε υποβιβασμό δρέθηκε σε στρατόπεδο κατ'αναγκαστικής εργασίας.

Ύστερα από κάμποσα χρόνια απελευθερώθηκε από τό στρατόπεδο, εξ αιτίας της μεγάλης ηλικίας του και της σαρακαμένης υγείας του. Καί γύρισε άρρωστος κι ανήμπορος στο χωριό του, όπου έζησε τό υπόλοιπο της ζωής του μετανοιωμένος για τούς άγώνες του ν' αλλάξει τό κοινωνικοπολιτικό σύστημα, τό οποίο, μ' όλες τις ατέλειές του, νοσταλ-

γούσε στά στενά του. Καί προπαντός νοσταλγούσε. Τίς άπλές παραδοσιακές συνθήκες ζωής με θρησκεία, με έκκλησιές και με ανθρωπιά στις κοινωνικές σχέσεις... Λίγο πριν πεθάνει είχε παρακαλέσει τόν συγχωριάνο του παπά Σταύρο:

— Δέσποτα. Όταν πεθάνω μ' αφήσεις να μέ θάψουν σαν τό σκυλί. Να μου διαβάσεις τίς εύχές που όρί-ζει ή θρησκεία μας...

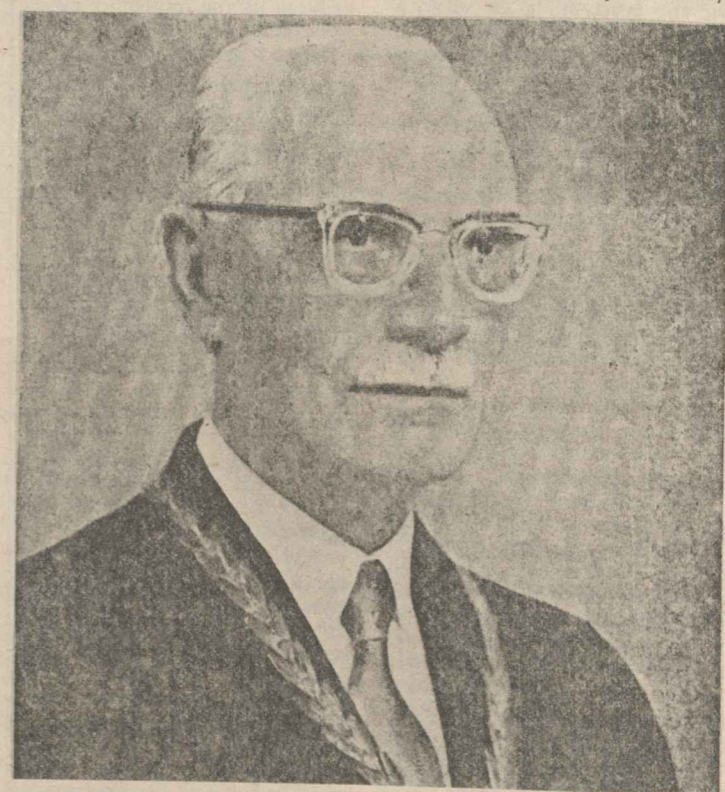
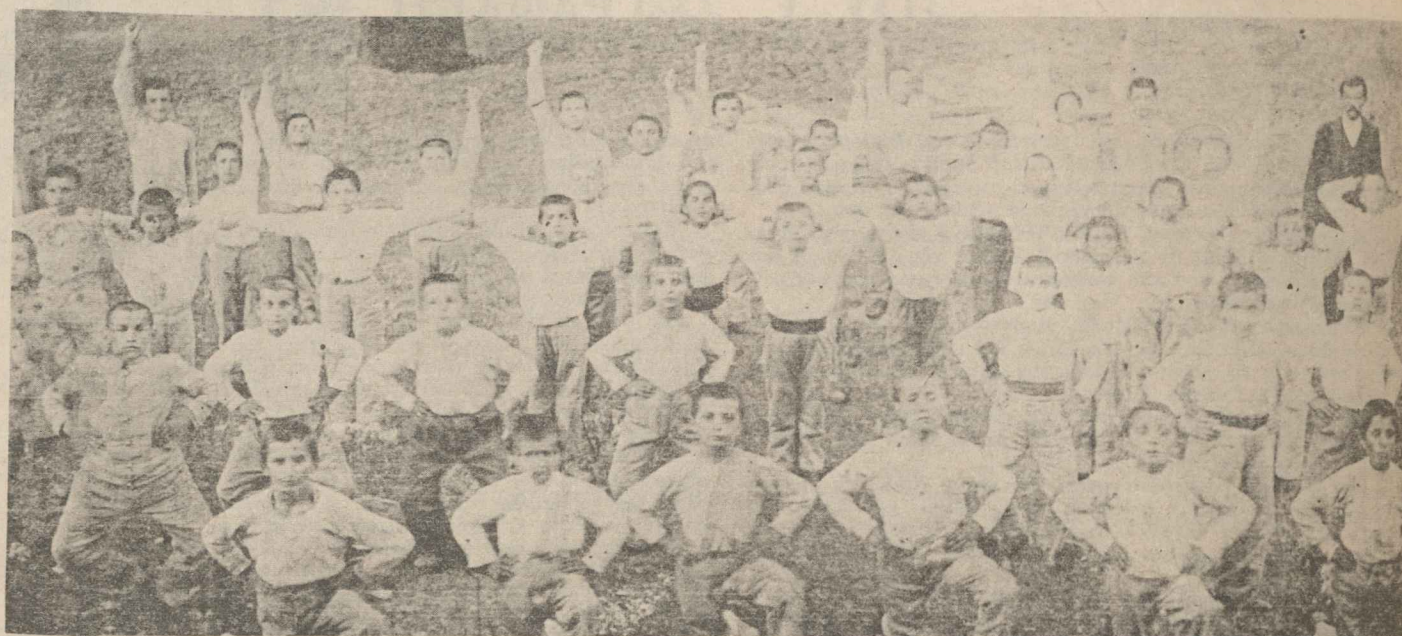
Αυτά τά λόγια του μπάμπη Λάμπρου προβλημάτιζαν τώρα τόν παπά Σταύρο. Ήξερε καλά τίς έντολές των αρχών: οι παπάδες δεν έ-

χουν καμιά θέση στά βαφτίσια, στους γάμους και στις κηδείες. Αυτά είναι δουλειές του ληξιάρχου. Όποιος παρακούσει στις έντολές αυτές θά χαρακτηριστεί έχθρος του καθεστώτος και θά ύποστεί τίς άνάλογες τιμωρίες.

Αυτά τά ήξερε ο παπά Σταύρος. Από τήν άλλη πλευρά όμως έννοιθε τό βάρος της ευθύνης για τήν εκπλήρωση της ύποσχέσεως που είχε δώσει σ' έναν μελλοθάνατο. Καί προπαντός συναισθανόταν τήν ύποχρέωση της άποστολής του, μέ τήν όποία δέθηκε όταν χειροτονήθηκε σαν λειτουργός του Θεού, ανεξάρτητα άν τό καθεστώς του άμφισβητούσε τήν ιδιότητά του αυτή...

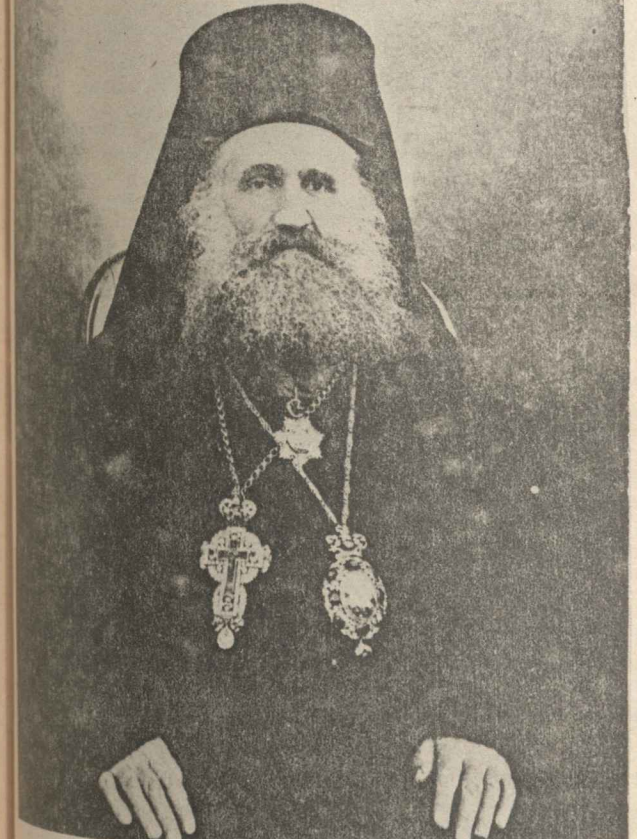
Κατά τό σύρριγκο, λίγοι συγγενείς σήκωσαν τό λείψανο του νεκρού, μέ προπομπό τόν παπά Σταύρο, πορεύθηκαν προς τό νεκροτάφείο του χωριού. Αποθέσαν τόν νεκρό μπροστά από τόν νεοσκαμμένο τάφο. Ο παπά Σταύρος ξεδίπλωσε ένα ξεθωριασμένο πετραχήλι κι άρχισε σύντομα και συνωμοτικά τίς νεκρώσιμες εύχές: «Πάν άμώστημα τό παρ' αυτό πράχθεν έργω ή λόγω ή διανοία συγχώρησον...». Δεν πρόλαβε να συνεχίσει και μερικά χείρια απλώθηκαν πάνω του. Τόν τράβηξαν ξεσχίζοντας τό πετραχήλι του και χτυπώντας τόν έσυραν άνάμεσα στά μνήματα. Από τότε, άνημερα της γιορτής του, ο παπά Σταύρος δεν ξαναφάνηκε στο χωριό...

Κ.

[illegible]

(Εὐστρ. Καλαντζῆς)

Ἐκτὸς τῆς Ἀστικῆς Σχολῆς λειτουργοῦσαν δύο Παρθενάγω-
γεῖα καὶ ἓνα Νηπιαγωγεῖον. Πρόεδρος τῆς Σχολικῆς Ἐφορίας

[illegible]

(Ἀρχεῖον Ν. Παπαδοπούλου)

Ἡ τελετὴ ἀρχισε μὲ τὸν ἀγιασμόν. Μετὰ τὸν ἀγιασμό, ἡ διευθύντρια τῆς σχολῆς δις Καραγιαννοπούλου, μέσα σὲ καταμ.

[illegible]

βιτιάδης έσπούδασε αργότερα την Ιατρική στο Γκράτς της Αυστρίας και διέπρεψε ως Ιατρός στην Άλβανία, θεωρούμενος ως ο καλύτερος χειρουργός.

Ἀκολούθως ἡ μαθήτρια Ἑλένη Ζαγραάφου στὰ γαλαγὰ ντυ-
μένη, ἀπήγγειλε τὸ ποίημα «Τὸ παραμῦθι, τ' ὄνειρο», πού καί
(Συνέχεια στὴ σελίδα 6)

Τελευταῖαι σχολικαὶ ἐκδηλώσεις στὰ ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτήρια 'Αργυροκάστρου (ΙΟΥΝΙΟΣ 1916)

(Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελίδα 5)

αὐτὸ ἀνεφάρτε στὸν ἐνδοξο στρατηλάτη. Παρατεταμένα χειροκροτήματα καὶ ζητωκραυγὲς ὑπὲρ τοῦ Ἐλευθερωτοῦ Βασιλέως ἐκάλυπτον συνεχῶς τὴν αἰθούσα, ὅταν ἡ μαθήτρια μὲ νεανικὸ καὶ ἐθνικὸ πνεύμῳ ἀπήγγειλε:

ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ, Τ' ΟΝΕΙΡΟ
ὕπὸ Ἰ. Βουγιουκλάκη

Τὸ παραμυθί, τ' ὄνειρο ποὺ ἔλεγε, γιανὰ μου,
τὸ ὄλετο τώρα ἀλλόθερε καὶ σπαρταρὸ ἡ καρδιά μου.
Τὸ παραμυθί, τ' ὄνειρο ποὺ ἔλεγε, μὲ χάρη,
τὸ πῶς ὁ Κωνσταντῖνος μὰς τὴν Πάλη θὲ νὰ πάρη.
Μέσ' στὴν αὐλὴ τῆς Ἐκκλησίας ὅλοι σὲ τριγυρίζαν,
τὸ παραμυθί ἔλεγε καὶ ἀπ' τὴ καρὰ δακρῶζαν.
Νὰ μεγαλώσης μουλέγενε, νὰ πᾶς νὰ πολέμησες,
τὸ αἶμα τοῦ πατέρα σου σὺν ἀνδρῶς νὰ ζητήσες.
Καὶ ὅταν ἡ Κόρη μὴ φορὰ θὰ πάει στὴν Ἑλλάδα,
τότε στὸν τάφο μου νὰ ῥίξεις ν' ἀνάψεις μὴ ἀλμυρὰ.
Τὸ παραμυθί ποῦλεγε, καλὲ χρυσὴ κορούλα,
νὰ ζῶσες τώρα νάδεπες πᾶς ἀνιψέψαν ὅλα.
Τὰ Γιάννενα τὰ πῆραμε, Κόρη, Θεσσαλονίκη,
καὶ τώρα στὴν Ἁγία Σοφία θὰ πᾶμε μὲ τὴ Νίκη.

Ὁ μαθητὴς Εὐάγγελος Κώτσιος, ἐκ τῶν τελειοφοίτων ἀπήγγειλε μὲ ἀληθῆ πατριωτικὸν πνεύμῳ τὸ ἐργάσιμῳ τοῦ πολέμου. Ἡ ἀπεγγελία του συνεκίνησε ὅλο τὸ ἀκοροτήριον καὶ ὁ σεβασμὸς Μητροπολίτης Βασιλείου τὸν ἐξήλθε καὶ τοῦ ἐστῆσε θεσμὸ τὸ χεῖρ. Τὸ ποίημα τοῦτο πολλὰς φορὲς καὶ εἰς τὰ νεώτερα χρόνια στὶς σχολικὰς ἐξετάσεις ἀπήγγελλετο, μὲ ἐνθουσιασμὸν, ὡστε νὰ προκαλῇ τὰ δάκρυα στους παλιούς Μπιζαννομάχους:

Μοῦ γράφεις Μάνα μὴ γράφω καὶ μὲ ρωτᾷς τί κάνω,
στοῦ Μπῆζαννοῦ τὴν παγανιά, σὲ κεῖνὸ θὰ πεθάνω.
Δὲ μὲ φοβίζου, Μάνα μου, οἱ σφαῖρες, τὰ κανόνια
μὰ μὲ φοβίζει ἡ βροχή, τοῦ Μπῆζαννοῦ τὰ κιάνια...

Λεπτομέρεια τὴν Παναγιὰ καὶ ἀναψε ἀγκυρὴ
νὰ κάνει θαῦμα Μάνα μου, νὰ γίνει καλοκαίρι,
νὰ ἴδῃ τὸν ἥλιο μὴ φορὰ καὶ ἀπ' τὴ καρὰ νὰ κλάψω
κι ἀπὸ τὰ Γιάννενα γραφὴ, Μάνα μου, θὰ σοῦ γράψω.

Μάνα μ' ὁ Κωνσταντῖνος μὰς, παιδιὰ ὅλους μὰς ἔχει,
σὺν ἀπὸς τὸ πλῆμα μὰς καὶ σὺν πατέρα πρέκει,
Μὴ κλαῖς μοναῖα μου χρυσὴ, γρήγορα θὰ γυρίσω
καὶ θαῖμα, Μάνα νικητὴς, γλυκὰ νὰ σὲ φιλήσω.

Ἡ πλεονέχεια συγκινητικὴ στιγμή, στὴ σχολικὴ αὐτὴ ἐκδήλωση, τὴν ἐκαιρέτησαν τοῦ Ἀργυροκάστρου, ἦσαν ἡ στιγμή, ποὺ παρουσιάστηκε στὸ ὄμμα ν' ἀπογγεῖλη τὸ ποίημα, ποὺ τὴν εἶχε ἀναθεθῇ ἡ μαθήτρια τῆς πρώτης τάξεως Ἑλένη Λιολιαμάνη. Μὲ πρωταγωνιστὴν ἐνθουσιασμὸν καὶ πατριωτικὸν πνεύμῳ ἡ νεαρὰ Ἀργυροκαστρίτισσα ἀπήγγειλε τὸ ποίημα τοῦ Σ. Μαστοῦκα ἐλάτε νὰ τὰ πάρετε, ποὺ προκαλοῦσε τὰ δάκρυα ὅλων τῶν παρευρισκομένων στὴ σχολικὴ ἐορτή:

Ἐλάτε νὰ τὰ πάρετε
Ἄ Κορυττὰ φωνάζει,
τὸ Δελφῖνο ὅδ' καιρετᾷ,
τὸ Τεπελένι ἀσπράφτει
καὶ λέγει τ' Ἀργυροκάστρο
ἡστέ θ' ἀρκίῳ ὁ Ὁρθόροσι.
Ἐλάτε νὰ τὰ πάρετε
τὸ λέγει ὁ Κωνσταντῖνος.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ
ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΥ ΑΓΩΝΟΣ
Γραφεῖα: ΒΕΡΑΝΖΕΡΟΥ 4—ΑΘΗΝΑΙ. Τηλ. 639.095
Ταχυδρομικὴ Θύρα 677.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ:

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Ἐτήσια	Δραχμ. 200
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Ἐξάμηνος	» 120
Τραπεζῶν, Ἱδρυμάτων	» 800
Δῆμων καὶ Κοινοτήτων	» 400
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Γενικὸς δι' ὅλας τὰς	
χώρας (ἀεροπορικῶς)	\$ 20
ΔΙΑΦΗΜΙΣΙΣ: Ἐκαστὸν ἑκατοστὸν στήλης	Δρχμ. 100

Διευθύνσεις συμφώνως τῷ Νόμῳ:
Τῆς Ἐπιτροπῆς: ΛΑΜΠΡΟΣ ΣΠΥΡΟΥ, Ἀμύντα 4.
Υπεύθυνος ἐπὶ τῆς ὕλης: ΣΠΥΡΟΣ ΔΑΠΕΡΓΟΛΑΣ, Καποδιστρίου 8, Ἀνω Βριλήσσια.

Ἡ σχολικὴ αὐτὴ ἐκδήλωση δὲν ἦταν μονάχα σχολικὴ, ἀλλὰ καὶ ἐθνικὴ. Ἡ ἀτμόσφαιρα ἐπάλλετο ἀπὸ ἐθνικὸν ἐνθουσιασμὸν. Πρὶν τοῦ ἀρχίσουν οἱ ἀπογγελίαι τῶν ποιημάτων, ἡ μαθήτρια Παρασκευὴ Ρόδη, προσέφερε ἀναθάρση στὸν τελευταῖο Ἑλληνα νομάρχην τοῦ Ἀργυροκάστρου καὶ τὸν προσεφώνησε ἀπὸ μέρους τῶν μαθητῶν, μὲ ὥραιους καὶ συγκινητικούς λόγους:

Ἐκείνη Νομάρχα,
Ἡμεῖς οἱ ἐλεύθεροι Ἡπειρωτικοὺλες, εὐτυχισμένες, διότι πρῶτην φορὰν σήμερον ἔχομεν ἀπέναντί μας τὸν πρῶτον Ἑλληνα Νομάρχην, τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς μᾶνας μας Ἑλλάδος, ἡ ὁποία δι' αὐτοῦ σήμερον συμπαρίσταται, ἵνα ἀκούσῃ καὶ τι ἀπὸ τὸ στόμα μας, ὑπερφανὸν ἀπόγονοι τῶν ἡρώων τοῦ Σουλίου, κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, προσφέρομεν διὰ σοῦ εἰς τὴν ἀγαπήτην μᾶνα, τὴν ὅσων θὰ ἀγαπᾷμεν πάντα, αὐτὰ τὰ λαυροῦδια, κομμένα ἀπὸ τὸν τόπον ἐκείνον, οἱ ὅποιοι ἐνδόξως ἔπαισαν γιὰ νὰ κἀμουν τὴν πατρίδα μας ἐλεύθερη καὶ τιμημένην.
Παρατεταμένα χειροκροτήματα ἐκάλυψαν τὴν ὥραιο προσφώνησιν τῆς μαθήτριας Ρόδη. Μετὰ τὴν προσφώνησιν τῆς μαθήτριας, ὁ Γ. Παράς, ἀπὸ μέρους τῶν τελειοφοίτων, προσεφώνησε τὸν Μητροπολίτην Δρυϊνουπόλεως ἀειμνήστον Βασιλείον, ποὺ παρακολουθοῦσε ἀπὸ ἰδιαιτέρη τιμητικὴ ἔδρα, ὡς ἀνὴρ Ὀλύμπιος Ζεὺς, ἐκδύσαστα συγκινημένος, τὴν ἐνθουσιώδη αὐτὴ ἐκδήλωση, διὰ τῶν ἑξῆς:

Ἐξεβάστέ μας πάτερ,
Οἱ τελειοφοῖτοι τῆς σχολῆς ταύτης ἐλάχιστον δέξιμα εὐγνωμοσύνης πρὸς Σε, ὅστις ὡς πατὴρ ἐφρόντισας ὑπὲρ ἡμῶν, μὲχρις οὗτο μὰς παρέδωκας ἐλευθερούς πλεον εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ἀγαπητῆς μας μητρὸς Ἑλλάδος, προσφέρομεν σήμερον, ὅτε ἀπερχόμεθα ἐκ τῆς ἀγαπητῆς μας Σχολῆς τὰ ὅλγια ταῦτα ἀνθὺ, διὰδοκάζοντες ἡμᾶς, ὅτι μνημονεὺς τῶν ὡραίων λόγων, τοὺς ὁποίους ἐστὶ ἀποκαίτερο ἡμῶς ἔλεγε, θὰ παραπαύωμεν ν' ἀναδείξωμεν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἀντάξια ὡμῶν τέκνα καὶ θὰ πραγματοποιήσωμεν τοὺς πόθους πάντων ὡμῶν, τοὺς ὁποίους μετελοιοῦσθε καὶ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν. Παρακαλοῦμεν δὲ καὶ εὐχόμενοι, ὅπως τὸ πρὸς ἡμᾶς ἐνδιαφέρον σας συνεχισθῇ καὶ εἰς τὸν μετέπειτα βίον μας, ἀναφωνοῦμεν — Ζῆθι, Σεπτέ Ἐπάρχου, ἐπ' ἀγαθῇ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους ἡμῶν.

Μετὰ τὴν προσφώνησιν πρὸς τὴν Μητροπολίτην, ἡ χορωδία ἐψάλε μελοποιημένα τραγούδια, ποὺ ἀνεφάρτε στὸν ἐλευθερωτὴ βασιλέα Κωνσταντῖνον, ποὺς Μπῆζαννομάχους καὶ στοὺς ἡρωικούς νεκρούς τῆς Ἀυτοκράτειρας Ἡπείρου, ποὺ ἔπαισαν σὲ δαυλὸν, γιὰ τὴν ἐλευθερίαν. Τέλος εἶπε τὸν λόγο ὁ ἀειμνήστος Βασιλεὺς, ποὺ ἐπροκάλεσε θύελλα ἐνθουσιασμοῦ. Καὶ ὁ ἐκδότης τοῦ «ΑΡΓΥΡΟΚΑΣΤΡΟΥ» γράφει σχετικῶς: «τὴν κατακλιθεὶς τὴν ἀληθινήν του ἐορτὴν ἔθεσεν ὁ Σεβασμὸς Ἐπάρχης κ. Βασιλεὺς, δι' ὥραιότητος προσφωνήσεώς του, προκαλέσας τὴν χαρὰ καὶ συγκίνησιν τῶν δασκάλων καὶ οὐρανοφθάστων φρονιμάδων, ζητωκραυγὰς ὑπὲρ τοῦ Μεγάλου Βασιλέως».

Μετὰ τὸν λόγον τοῦ Μητροπολίτου ἡ χορωδία ἔψαλε τὸν ὕμνον τῆς Βορείου Ἡπείρου:

Πεντακάσο χρόνια σιελόθω
σ' ἔντρο σιελόθω ἄνὰ
ζούσαμε μὲ τὴν ἐλπίδα
πῶς θὰ γίνῃ ἑλληνικὸ.

Μὴ μέρα τοῦ Μαρτίου
σπᾶνε ζῆφνου τὰ θεσμά,
μὲ λακτάρα καιρετοῦμε
τὴν πανώρια Λευτεριά.

Τὴν χαίρκαμε ἕνα κράνο
μ' ὅλα τῆς τὰ ἀναθά,
φεύγει τώρα, μὰς ἀφήνει
σὲ μὴ μαύρη ἀπελπισία.
Μὰ ἀπὸ κάτω ἀπ' τὴν οὐκία τῆς
ὁποῖος ἐμοῦθε νὰ ζῆ,
ἔρει καὶ νὰ ἀποθάνῃ,
πρὶν τὴν ἀποχωρισθῇ.

καὶ ἡ εορτὴ ἔθελε μὲ τὸν ἑλληνικὸν ἐθνικὸν ὕμνον.
Οἱ προσκεκλημένοι δασκῆται συγκινημένοι ἀπὸ τὴν μεγαλειώδη αὐτὴ σχολικὴ ἐκδήλωση τῶν Ἐκπαιδευτηρίων τοῦ Ἀργυροκάστρου, ἤρχισαν τὴν δωδεκάτη ὥρα ν' ἀποχωροῦν. Δυστυχῶς δὲν πέρασε πολλὰς καὶ μὴ μὴ στὴν ἑλληνικὴ γενικὴ παραχρὴ τοῦ 1916, στὸ φερόν ἀγασμὸς τοῦ ἔθνους, οἱ Γερμανοβουλγαροὶ εἰσεβάλλον στὴ Μακεδονία, οἱ Γάλλοι μὲ ἐπὶ τὸν Σαράν κατέλαβον τὴν Κορυτσάν, καὶ οἱ Ἴταλοι, ποὺ κοροδοῦσαν νὰ ἐροῦν τὴν κατὰλληλὴν στιγμήν, εἰσεβάλλον στὴ Βορεῖο Ἡπείρο, Ἐξέκλιναν τὸν Ἰούνιο ἀπὸ τὴν Αἰώνια καὶ σιγὰ — σιγὰ, μὲ τὴν ὑπεχώρησιν τῶν ἑλληνικῶν δυνάμεων, κατέλαβον τὴ Χιμάρα, τοὺς Ἀγίους Σαράντα καὶ τὸν Ὀκτώβριο τὸ Ἀργυροκάστρο.
Ἡ πρώτη ἐνέργεια τῶν γενναίων τῆς Ρώμης ἦτο νὰ κλείσουν τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα διὰ μόνον τοῦ Ἀργυροκάστρου, ἀλλὰ καὶ ὅλης τῆς Β. Ἡπείρου, νὰ ἐκδιώξουν τὸν ἀειμνήστον Μητροπολίτην Βασίλειον καὶ νὰ ἀνασταλάσῃ τὴν χώραν. Ἐξαπέλυσαν πραγματικὸν διαγνῶν κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου, μετεξεριστῆκαν καὶ ἐξοντωτικὸ μέσο, δοῦντας τοὺς Ἀλβανούς μ' ὁλοκλήρουν τὸν ἀληθινὸ ἐθνολογικὸ χαρακτήρα τῆς Χώρας. Κορόφωμα τοῦ διαγνῶν τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου ἦταν ἡ ἀνακήρυξις στὸ Ἀργυροκάστρο ἀπὸ τὸν ἀνώτατο στρατιωτικὸ διοικητὴ Φερρέρο, σὲ εἰδικὴ συγκέντρωσι, τῆς Ἀλβανίας ὡς ἀνεξαρτήτου κράτους.
Ἀπὸ τοῦ 1916 ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν διδάσκεται πλέον στὸ πόλιν, ὅπου τῶς αἰῶνες αἰῶνες ἐκτελοῦσαν. Ἐκτοτε οὐκέτι φοῖτος ἔχει καλῶσαν οὐ μόνον δάφνην, ἀπεσβεσθὲ καὶ ἄλλον ὄσων.

ΤΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ ΤΟΥ «ΚΑΤΣΩΝΗ»

● Τριανταεξὶ χρόνια ἀπὸ τὴ θυσία τοῦ ἥρωα Λάσκου

Ἐνα φθινοπωρινὸ βραδινὸ, ἀνήμερα τοῦ Σταυροῦ, ἀναχτὰ τῆς Σκιάθου, παίχτηκε ἕνα συγκλονιστικὸ πολεμικὸ δράμα, μὲ πρωταγωνιστὴ τὸν κυβερνήτη τοῦ «ΚΑΤΣΩΝΗ», τὸ γενναῖο ἀντιπλοῖαρχο Βασίλη Λάσκο. Τὸ ὑποβρύχιο παράδερνε τραυματισμένο ἀπ' ἕνα γερμανικὸ πολεμικὸ καὶ ὁ Λάσκος, ἂν κι ἔβλεπε τὸ μᾶτιο τοῦ ἀγῶνα, οὔτε ποὺ τὸ σκέφτηκε νὰ παραδοθῇ. Ἀντίθετα, ἀκολουθώντας τὴν παράδοσιν τοῦ Πολεμικοῦ μας Ναυτικοῦ — εἶναι τὸ μοναδικὸν στὸν κόσμον ποὺ δὲν ἔχει ποτὲ νικηθῇ — διατάζει ἀνάσσει καὶ πυρὰ μ' ὅλα τὰ ὅπλα. Καὶ ἡ γιγαντομαχία ἀρχίζει καὶ συνεχίζεται μὲ πείσμα φοβερό, παρὰ τὰ ἄνισα μέσα. Οἱ λεοντόθυμοι ἄνδρες τοῦ «ΚΑΤΣΩΝΗ», ἴσα θεία, μάχονται ἀπὸ τὸν πυρῖο, μὰ κι ἀκάλυπτοι ἀπὸ τὸ στενο κατὰστρωμα, ποὺ καίγεται καὶ τρανιάζεται ἀπὸ τὴς ὁμοβροντίες καὶ τὴς ἐκρήξεις.

Μέσα σὲ κίνη τὴν κολασὴ τῆς ἀντάρας καὶ τοῦ ὀλέθρου σκοτώνεται ὁ χειριστὴς τοῦ πωραίου πολυβόλου καὶ ὁ Λάσκος ὁρμᾷ πρὸς τὰ ἐκεῖ, ἴδιος ὁ ἄρης ἐκδικητῆς. Παραμερίζει τὸ σῶμα τοῦ ἀντρείου συντρόφου του, ἀρᾷ τὸ πολυβόλον καὶ συνεχίζει νὰ τὸ χειρίζεται μὲ μανία ἰερή. Κι ὅπως θριακτὸν ὀρόρος, λεδέντης ὅπως πάντα, κυπαρισσοκόμοις, μὴ ριπὴ ἥρθε νὰ τοῦ γράσῃ τὰ τιμημένα τὰ στήθεια. Κι ὁ παλληκαρὸς ἐγειρεῖ σὲ κατὰστρωμα νεκρός. Ὑστερα, καθὼς τὸ ὑποβρύχιο ἀρχίζει νὰ διυθίζεται, μὲ τὴν γαλανόλευκὴ νὰ κυματίζει περήφανα, τὸν παρέσυρε θριαμβικὰ, μαζί μὲ τοὺς ἄλλους γενναίους, στὸ ὑγρὸ τάφο του. Ἐναν τάφο ἀπέραντο στὸν αἰγιαλοπλαγίτικο χώρο, ἀντάξιο τῆς μεγάλης καρδίας του.

Τούτῃ τὴν ἀσύγκριτη παλληκαριά, τούτῃ τὴν ὑπέριστη αὐτοθυσία γιὰ τὴν ἰδέαν τῆς πατρίδας καὶ τῆς λευτερίας, καὶ τὴν τιμὴν τοῦ Πολεμικοῦ μας Ναυτικοῦ, ὁ ἀδελφός του, ὁ ποιητὴς Ὁρέστης Λάσκος, ἔκανε ἔλεγμα, τὴν ἔκανε μνημόσυνο, τὴν ἔκανε ὁμιτικὸν τραγούδι. Καὶ σὰ καὶ πενήντα χρόνια, περιοδεύοντας στὶς ἐπαρχίες σὺν τοῖς ἀρχαίοις ραφιδούς καὶ σὺν τοῖς τροβαδούροις τοῦ μεσαίωνα, ἀπαγγέλλει τοὺς θαυμάσιους ἐπικολυρικούς στίχους μὲ τὴν βαθεῖαν ὑποβλητικὴ φωνή του: «Μάνα μου χωριάτισα, κυρὰ Παμεινώντενα...».

Ἀπὸ τὸ πᾶντο οὐλοκαύτωμα τοῦ «ΚΑΤΣΩΝΗ» ὑψώθηκε γιγάντια ἡ θρυλικὴ μορφή τοῦ Βασίλη Λάσκου καὶ σφράγισε μὲ τὴ θυσία του τὸ ἑλληνικὸ μας Αἶγαιό, μὲ μὴ ἐνεξίτηλη» καινούργια μαρτυρία, μὲ μὴ ἀκόμη ἀκατάλυτη δόξα ἑλληνική. Κι ἥρθε νὰ πάρει τὴ θέσιν του στὴν ἀλείωτη σειρά τῶν ἡρώων καὶ τῶν μαρτύρων τοῦ ἔθνους. Πλαί σὲ τὸν Κωνσταντῖνον Παλαιολόγον, τὸν ἐπὶ λόγῳ Σαμουὴλ, τὸν Διάκο, τὸν Κολοκοτρώνη, τὸν Χρήστο Καψάλη, τὸν Γιαμπουδάκη καὶ τὸν Δεσπότη Γαβριήλ. Εἶναι οἱ ἀσυμπίδαστοι. Εἶναι οἱ ἀτμόθυμοι ὑπερήφανοι τοῦ «Μολὼν Λαβέ», ποὺ παρουσιάζονται στὶς μεγάλες στιγμὲς τῆς πολυαἰώνιας ἱστορίας μας. Καὶ τὴν γράφουν μὲ τὸν δικὸν τους ἀνεπανάλητο τρόπο.

Ἔτσι τὴν ἔγραψε καὶ ὁ ἀντιπλοῖαρχος Βασίλης Λάσκος ἐκείνο τὸ φθινοπωρινὸ βραδινὸ, ἀνήμερα τοῦ Σταυροῦ, ἀναχτὰ τῆς Σκιάθου...

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΡΕΜΥΔΑΣ

Υψηλότης

ΜΥΡΩΝΙΤΗ

ΤΟ ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ

ΜΕΤΑΖΥ Κ.Κ.Α. ΚΑΙ Κ.Κ.Ε.

Ἀδυνέπειες τοῦ Ἐμβέρ Χότζα

ΕΚΔΟΣΙΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΓΩΝΟΣ
ΕΡ. «ΠΥΡΟΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΗΠΕΙΡΟΥ»

ΑΘΗΝΑΙ 1979

Ἀγαπητοὶ μας ἐπιβάτες,
Στὴν προσπάθειά μας νὰ σᾶς ἐξυπηρετήσουμε καλύτερα, φροντίσαμε νὰ εἰμαρτε ἀπὸ τοὺς πρῶτους ἀερομεταφορεῖς τοῦ κόσμου ποὺ πετοῦν μὲ AIRBUS A300. Τὸ ἀεροπλάνο τῆς νέας γενιάς, τῆς ἀνετῆς μεταφορᾶς 255 ἐπιβατῶν, καὶ πολλῶν ἐμπορευμάτων, μὲ τὰ λιγότερα καύσιμα καὶ τὸν λιγότερο θόρυβο.

Πετᾶξετε καὶ θὰ δεῖτε...

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

ΝΑ ΠΡΟΣΕΞΕΙ Ο «ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ» ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

ΑΓΡΙΝΙΟ, Σεπτέμβριος.— Στην Αιτωλοακαρνανία υπάρχει από 10ετίας και πλέον ο Πανηπειρωτικός Σύλλογος, με έδρα το Αγρίνιο, ένας από τους πιο καλούς του απόδημου Ηπειρωτισμού. Ένας από τους βασικούς σκοπούς του Συλλόγου είναι και η συμπαράσταση στο Βορειοηπειρωτικό αγώνα και μάλιστα υπάρχει και σχετικό άρθρο που λέγει ότι ένα από τα 7 μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου να είναι Βορειοηπειρώτης.

Τέτοιοι υπηρέτησαν στο σύλλογο ο γέρο Μάτης και κανείς άλλος.

Ούτε υποψήφιοι υπήρξαν, ούτε επιδιώξεις, ούτε φιλοδοξίες.

Μαθαίνουμε ότι το Δ.Σ.

σέ έκτακτη Γενική Συνέλευση που πραγματοποιήσε τό περασμένο καλοκαίρι (όχι με άπαρτία μελών του) εισηγήθηκε να καταργηθεί το σχετικό άρθρο για την Βόρειο Ηπειρο.

Ευτυχώς δεν έγινε ακόμη η επικύρωση της τροποποίησης αυτής.

Γιά όνομα του Θεού και της Παναγίας, είναι δυνατόν να γκρεμίζεται, ότι κτίζεται; Είναι δυνατόν Σύλλογος Ηπειρώτικος να κάνει αυτή τη χειρονομία; Είναι δυνατόν να γίνει κάτι τέτοιο, όταν άλλα άτομα, σύλλογοι κλπ. φωνάζουν για Βιετνάμ, Χιλή κλπ.;

Πιστεύουμε να σταματήσει εκεί, άλλως... θά ιδούμε...

ΑΝΑΠΤΥΣΣΕΤΑΙ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΜΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ.— Συνεχώς η ανάπτυξη παρουσιάζουν οι συναλλαγές Ελλάδος και Αλβανίας, οι οποίες προβλέπεται να διπλασιαστούν φέτος σε σύγκριση με το 1978, ενώ μπορούν να διευρυνθούν ακόμα περισσότερο μέσα στα πλαίσια του αμοιβαίου συμφέροντος και φιλικών αισθημάτων. Αυτά υπογράμμισαν οι ύφυπουργοί Έμπορίου της Ελλάδος και Αλβανίας κ.κ. Δημόπουλος και Χέγκα, που είχαν συνάντηση στη ΔΕΘ και εξέτασαν θέματα διευρύνσεως των συναλλαγών μεταξύ των δύο χωρών.

Χαρακτηριστικό της ανάπτυξης των εμπορικών σχέσεων μεταξύ Ελλάδος και Αλβανίας είναι το γεγονός ότι το σύνολο των εμπορικών συναλλαγών από το

1974 μέχρι το 1978 αυξήθηκε από 7.782.000 δολάρια σε 24.823.000 δολάρια, ήτοι παρουσίασε αύξηση 300% περίπου. Κατά το 1979 ο αριθμός αυτός προβλέπεται να φθάσει στα 40.000.000 δολάρια, δηλαδή θα ξεπεράσει το ύψος των 33.000.000 δολαρίων που προβλέπεται από το πρωτόκολλο εμπορικών συναλλαγών μεταξύ Ελλάδος και Αλβανίας.

Η Ελλάδα εισάγει από την Αλβανία ασφάλτο, ηλεκτρική ενέργεια, ανθρακική σκόνη, δέρματα, αραβόσιτο, βενζίνη, πετρέλαιο και άλλα είδη, ενώ η Ελλάδα εξάγει στην Αλβανία προϊόντα χαλυβουργίας και αλουμινίου, βαμβάκι, φυτοφάρμακα, χημικά, σιτάρι, πλαστικά κ.ά.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ — ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ:

(Πυρσόν Βορείου Ηπείρου)

Ταχ. Θυρ. 677

P. O. B. 677

ΑΘΗΝΑΣ

ATHENS—GREECE

Πληροφορίες:

K. E. B. A.

Ίπποκράτους — Ναυαρίνου 8

Άριθ. Τηλεφ. 629-769

«Η Αλβανία δεν θα δεχθεί ποτέ ούτε ένα δολάριο ξένων επενδύσεων: στις εμπορικές σχέσεις, λοιπόν, θέλουμε πρώτα να πουλήσουμε τα εμπορεύματά μας και μόνον μετά είμεθα διατεθειμένοι να αγοράσουμε εμπορεύματα από τους άλλους».

Η αρχή αυτή εκφράζει το εμπορικό πεδίο, αυτή την θέληση για αυτονομία, αυτή την ζηλότυπη άμυνα της ανεξαρτησίας της, που σήμερα χαρακτηρίζει την αλβανική πολιτική εις όλους τους τομείς. Αυτή την θέση έλα-

βε υπ' όψιν ο ύπουργός του Εξωτερικού Έμπορίου, Ρινάλντο Όσσολα, κατά τις συνομιλίες που είχε με τους αντιπροσώπους της κυβέρνησης των Τυράνων κατά τη διάρκεια της επίσημης επίσκεψής του στην Αλβανία. Ο ύπουργός Όσσολα, πράγματι, προσέφερε εις τους συνομιλητές του μίαν σειρά εμπορικών διευκολύνσεων, οι οποίες θα βοηθούσαν τις εξαγωγές της βουλγαρικής χώρας εις την Ιταλία, αλλά και θα αποτελούσαν μιά θετική βάση εκκινήσεως δια την ανάπτυ-

Ο Ξένος Τύπος για την Αλβανία ΣΧΕΣΕΙΣ ΠΙΟ ΣΤΕΝΕΣ ΙΤΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Εις μιάς σειράς επαφών δια την προμήθειαν εκ της Ιταλικής πλευράς βουλγαρικών εγκαταστάσεων και γενικά, δια την ανάπτυξιν των οικονομικών σχέσεων ανάμεσα στις δύο πλευρές (όχι της Αδριατικής).

Για τους Αλβανούς, η ε-

λευθερία για οικονομικές συμφωνίες με το εξωτερικό, είναι υποχρέωσις που πανηγυρικά αναγνωρίζεται και από το νέο Σύνταγμα και επανειλημμένα διαπιστώθη κατά τις συναντήσεις με ξένους συνομιλητές. Αλλά είναι βέβαιον και μιά υποχρέωσις βαριά

και δύσκολη για μιά χώρα όπως η Αλβανία, η οποία έχει εκτάσεις γεωγραφικές και δημογραφικές περιορισμένες (28 χιλιάδες τετραγωνικά χιλιόμετρα και δύο μισι εκατομμύρια κατοίκους) και επί πλέον άρχισε την ανάπτυξιν της από βάσεις πολύ καθυστατημένες και πού, τέλος, εύρεθη αντιμετώπις σε δύο τραυματικές εμπειρίες στο οικονομικό πεδίο, όπως η διακοπή των σχέσεων με την Ρωσία και την Κίνα.

Ακριβώς αυτή η επιθυμία για ανεξαρτησία και αυτή η

ανάγκη της Ισορροπίας στις εμπορικές σχέσεις, σε μιά διέξοδο έμμεσα που — κατά τους Αλβανούς — αποτελείται από την επιθετικότητα των υπερδυνάμεων (μιά κατηγορία στην οποία οι Αλβανοί τοποθετούν τις ΗΠΑ, ΕΣΣΔ και σήμερα και την Κίνα), εξηγούν την αξιοσημείωτη διπλωματική και οικονομική δραστηριότητα που παρατηρείται κατά τους τελευταίους μήνες εκ μέρους της κυβέρνησεως των Τυράνων.

(Από την Ιταλική εφημερίδα «IL TEMPO» της Ρώμης)

Η Αλβανία μένει τόσο άγνωστη όσο και η Ατλαντίδα

ΚΑΠΟΤΕ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ Ν' ΑΠΟΦΑΣΙΣΕΙ ΑΝ ΘΑ
ΞΕΚΙΝΗΣΕΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΕΚΑΤΟ ΟΓΔΩΟ ΑΙΩΝΑ

ΤΙΡΑΝΑ, Αύγουστος.—

Η ΑΛΒΑΝΙΑ ήταν για χρόνια ολόκληρα κρυμμένη, μυστικιστικά σχεδόν, μέσα στο προστατευτικό κουκούλι της. Τώρα το κουκούλι αυτό ανοίγει, η απομόνωση σπάει, και η γύμνησις της Αδριατικής ξεπετάγεται και ψάχνει για τουρίστες.

Ένα λεπτό! Μην διαζέστε τόσο πολύ να τακτοποιήσετε τις θαλάσσιες σας και να κρατήσετε θέσεις. Υπάρχουν πολλά «ναί μέν, αλλά» και πολλά «εφόσον και έαν». Οι Αμερικανοί, για παράδειγμα, είναι και δεν είναι ευπρόσδεκτοι. Κάπως έτσι μπορεί κανείς να χαρακτηρίσει τη στάση των χωρών τύπου Αλβανίας, που μέχρι πριν λίγο μόλις καιρό παρέμεναν τόποι εξορίας για την Ευρώπη του 20ού αιώνα. Οι περισσότεροι τουρίστες που ενδιαφέρονται γι' αυτές τις άλλοτε αποκλεισμένες για εκείνους χώρες, είναι Γερμανοί, Έλληνες, Ιάπωνες, Εγγλέζοι και Ιταλοί.

Στο άτιθασο και άχαρο αυτό πουλάρι της Αδριατικής, που το πλάτος του δεν ξεπερνάει τα 90 μίλια και το μήκος του τα 210, οι δρόμοι είναι γεμάτοι αυτοκίνητα και ποδήλατα.

Ανακαλύπτεις διάσπαρτες μεγάλες προσωπικότητες να χουζουρεύουν στην Αδριατική θάλασσα, δίπλα σε εκκλησίες και τεμένη σφραγισμένα εν ονόματι ενός πιο αστυρπού και σωστού τρόπου ζωής.

Ό,τι κι αν ανακαλύψεις, όμως, σαν τουρίστας, είναι αυτό που το καθεστώς έχει αποφασίσει να ανακαλύψεις. Σαν άλλοδαπος, επιβλέπεις συνεχώς, και μπορείς να τριγυρνάς στους δρόμους, σε πόλεις και χωριά, με έναν τρόπο που έντεχνα καθορίζει η κυβέρνηση, ενισχύοντας την προπαγάνδα της.

Έτσι, λοιπόν, και καταφέρεις να πάρεις το «έκκε» για να λάδεις μέρος σ' ένα ομαδικό τουρ από την Αλμπουργίτ (το επίσημο τουριστικό πρακτορείο), σε σένα αναπόκειται να αποφασίσεις αν θα παίξεις με τους όρους του παιχνιδιού ή αν θα σου σφυριχτεί στ' αυτί μιά σοβαρή έκπληξη, έπειδη είσαι κι εσύ μιά από τις «ελλέθριες» δυτικές έπιρροές.

Αυτό σημαίνει, πώς αν θέλεις να παραμείνεις ευπρόσδεκτος, θα πρέπει να πηγαίνεις εκεί που η Αλμπουργίτ θέλει να πάς, δηλαδή να ακολουθείς πιστά τον ποιμένα: στα εργοστάσια, στα κρατικά αγροκτήματα, στα οικότροφεία νε-

αρών εργατών και στα ύφαντουργεία.

Απαγορεύεται οποιαδήποτε φωτογράφιση των χώρων αυτών: σε κάθε γωνιά των «στρατιωτικών» αυτών εγκαταστάσεων υπάρχουν φρουροί στρατιώτες. Και ο θεός βοηθός, αν τολμήσεις να φωτογραφήσεις κάποιο από τα διάσπαρτα πολυβολεία που σε περιτριγυρίζουν από παντού σαν σκαθάρια.

Αν πάλι αποφασίσεις να αποτυπώσεις στο φωτογραφικό σου φίλμ την εικόνα μιάς αγρότισσας πάνω σ' ένα γαϊδουράκι, ή κάποιου χωριάτη με φουσκωτά παντελόνια, ο οδηγός του γκρουπ, που μονίμως καιροφυλακτεί, θα σου καταστρέψει το φίλμ και θα σε προειδοποιήσει ότι την επόμενη φορά που θα τολμήσεις να φωτογραφήσεις «είκοτες» που δεν αντιπροσωπεύουν τη σύγχρονη Αλβανία θα σου κατασχεθεί η μηχανή. Υποδείξεις τέλος.

Μόλις φτάσεις στο Δυρράχιο, σου διευκρινίζεται ότι μπορείς να περιφέρεσαι μόνον στην περιφραγμένη με σύρματα άκτι. Το ξενοδοχείο σας στην άκτι Νταϊτί, είναι εκείνο που είχαν κτίσει οι Ιταλοί πριν 30 χρόνια, και πού στους περισσότερους τουρίστες οδηγούς αναφέρεται σαν ένα από τα χειρότερα ξενοδοχεία του κόσμου.

Έχει τουαλέτες που οι περισσότερες δεν χρησιμοποιούνται, ανέλκυστρες που δεν λειτουργούν και ένα υπαλληλικό προσωπικό που δεν δουλεύει ποτέ. Σ' αυτή την άκτι βρίσκεται, όμως, και το μοναδικό νυκτερινό κέντρο της Αλβανίας. Αν πάτε, θα δείτε έναν ακορντεονίστα — που ανήκει πιθανότατα στη μυστική υπηρεσία — και μιά στριπτιζέζ με στηθος-πλάκα, που άποκαλύπτει τα κάλλη της κάθε Σάββατο και πού, επίσης, ανήκει στη μυστική υπηρεσία.

Για πλιό λόγο, τελικά, θα ήθελε κανείς να ταξιδέψει στην Αλβανία; Γιατί σε εφοδιάζει με ένα πλούσιο στόκ για να συζητάς ατελείωτες ώρες όταν γυρίσεις στην πατρίδα σου. Μετά τη χαμένη ήπειρο της Ατλαντίδας, η Δημοκρατία της Σκιπέρια — όπως ονομάζουν τη χώρα τους οι Αλβανοί — είναι η άμεσως επόμενη ανεξερεύνητη περιοχή. Εξάλλου, αν είστε διατεθειμένοι να χαμογελάσετε, μύλλον ειρωνικά, η Αλβανία θα σας προσφέρει πολλές τέτοιες ευκαιρίες.

Πηγαίνετε στο κέντρο των Τυράνων, και θα απολαύσετε ένα

ασύγκριτο νυκτερινό σάου. Πρωταγωνιστής ο τροχονόμος. Πόλυ ντυμένος με μαύρο παντελόνι και άσπρο σακάκι, με άσπρο κράνος και κατάρλεκα γάντια, διευθύνει την «άδρατη» κυκλοφορία.

Προσέξτε, πάντως, όταν πλησιάσει οτιδήποτε φέρει κινητήρα. Ακούγεται από αρκετά μακριά. Και ο τροχονόμος, αν και σίγουρα ξεχωρίζει από τόν ήχο ότι το τροχοφόρο βρίσκεται σε απόσταση τουλάχιστον δύο τετραγώνων, αρχίζει κάτι ανεπαρκή και ρυθμικές κινήσεις, που θα τόν ήλθε και ο καλύτερος χορευτής. Τί κρίμα που δεν μπορούμε να τον κινηματογραφήσουμε. Αλλά, βλέπετε, λόγοι κρατικής ασφάλειας...

Η Αλβανία κυβερνάται από τον ισχυρό της άνδρα, τον Έμβερ Χότζα, που δίχως άμφιβολία είναι ο πιο αυταρχικός ηγέτης στον κόσμο. Φωτογραφίες του υπάρχουν παντού. Το όνομά του συλλαβίζεται παντού. Αρκεί να προσέξεις τη διάταξη των λουλουδιών σε κάποιο κεντρικό πάρκο. Το σχηματίζουν ακόμα και με κάτασπρες πέτρες, ή μάλλον βράχους.

Τα Τίρανα είναι μιά από τις πιο άμφισβητούμενες πόλεις ως προς το στάδιο πολιτισμού που διατρέχουν. Μισή στη Μεσόγειο, και μισή στην Ανατολή. Κάποτε θα πρέπει να αποφασίσει αν θα παραμείνει στο μεσαίωνα, ή αν θα άγκομαχήσει να προλάβει τον 18ο αιώνα.

Κάτι άλλο που σου κεντρίζει την περιέργεια είναι τα καφενεία που γεμίζουν ασφυκτικά. Οι άντρες δίνουν την έντύπωση ότι απολαμβάνουν το τουρκικό καφεδάκι τους, ώσπου να ειδοποιηθούν ότι οι γυναίκες τελείωσαν με τις δουλειές και τώρα ετοιμάζουν το μεσημεριανό φαγητό. Κατά τα άλλα, δεν φαίνεται να κάνουν τίποτα.

Απλώς περιμένουν. Ένώ οι γυναίκες της Αλβανίας καταφέρονται να δίνουν ζωή στις πόλεις και τα χωριά κρατώντας τα μαγαζιά και κάνοντας οτιδήποτε άλλο χρειάζεται.

Στη Δύση θα μάς φαινόταν παράδοξο να δούμε μιά γυναίκα οδοκαθαρίστρια, ή να κάνει τόν σκουπίδιση. Αλλά παράδοξο αποτελεί ολόκληρη αυτή η χώρα. Είναι το κράτος που δεν έχει ακόμα εαφνιαστεί από τόν Διαφωτισμό.

NINO LO BELLO